

Портфоліо вчителя.

Узагальнення і систематизація педагогічних досягнень

Портфоліо в перекладі з французької означає «викладати», «формулювати», «нести» і «лист», «сторінка» або «досьє», «збірник досягнень»; у перекладі з італійської означає «папка з документами» «папка спеціаліста». (Словник іноземних слів)

Загальна середня освіта є основним пріоритетним направленням в освітній політиці країни, а педагог — один з тих, хто втілює її в життя.

Сучасна школа в умовах переходу на національну модель освіти потребує «нового» типу вчителя — такого, що творчо думає, володіє сучасними методами і технологіями освіти, прийомами психолого-педагогічної діагностики способами самостійного конструювання педагогічного процесу в умовах конкретної практичної діяльності, умінням прогнозувати свій кінцевий результат.

Проблема становлення і розвитку професіоналізму є загально-державною проблемою, вирішенню якої відводиться пріоритетне направлення. Не випадково основною метою освіти стає не проста сукупність знань, умінь і навиків, а заснована на них особиста, соціальна і професійна компетентність — уміння самостійно добувати, аналізувати і ефективно використовувати інформацію, уміння раціонально й ефективно жити і працювати на світі, що швидко змінюється.

Вчитель є головною дійовою особою будь-яких шкільних перетворень, які вимагають від нього переорієнтації його діяльності на нові педагогічні цінності, що, у свою чергу висвічує одну з основних проблем в роботі по підвищенню профмайстерності педагогів — формування дослідницької культури.

Сьогодні вчитель поставлений в такі умови, коли опанування дослідницьких навиків виступає обов'язковою умовою його формування як педагогічного суб'єкта згідно новій парадигмі і методології освіти. Лише з таким педагогом можна говорити про якісну освіту, оскільки якість освіти — це показник розвитку суспільства, національної культури, національної самосвідомості.

Сьогодні існує багато підходів до формування навиків рефлексії (самооцінки) у вчителя. Вчителя не заженеш у формулу «знання — уміння — навички», і немає

інструменту, яким можна виміряти все благородство душі вчителя, неповторні моменти його творчості в учбовому процесі, що повторюється. Нічим не вимірюються в праці вчителя і осяяння, які не виникають ні з чого і нізвідки, а готуються всім попереднім досвідом вчителя, його безконечними діалогами з самим собою.

З іншого боку, у вчителя повинно бути «досьє успіхів», в якому відбивається все радісне, цікаве і гідне з того, що відбувається в житті вчителя. Таким «досьє успіхів» може стати «портфоліо педагога».

Кожним педагогом в рамках спільної методичної теми ведеться власне дослідження за індивідуальною темою. Результати цієї роботи узагальнюються на засіданнях гімназичних і міських методичних об'єднань, публікуються статті в збірках і педагогічних виданнях. У кожного вчителя гімназії є науково-методична тека (портфоліо), в якій зібрана по розділах вся інформація про діяльність педагога, його досягнення, хід роботи над дослідницькою темою.

Конкурентноспроможність людини на ринку праці, як відомо, багато в чому залежить від його здатності опановувати нові технології, адаптуватися до умов праці, що змінюються, тому важливе використання технології «портфоліо вчителя» для педагогічного колективу, особливо для вчителів, що знов атестуються.

Коли ми говоримо про педагогічні технології, часто виникає образ технократичного феномену. Само слово «технологія» дійсно прийшло з технічного (а швидше виробничого) світу, хоча і сталося від грецького *techné* — мистецтво, майстерність, уміння. Роль нових технологій швидше слід розглядати як необхідну умову інтелектуального, творчого і етичного розвитку.

Згідно сучасних словників, портфоліо — це повна збірка власних досягнень, своєрідне досьє. Портфоліо дозволяє враховувати результати, досягнуті вчителем у всіляких видах діяльності: навчальній, виховній, творчій, методичній, дослідницькій.

Вимоги до оформлення портфоліо і принцип роботи

1. Системність і регулятивність самомоніторингу.
2. Достовірність.
3. Об'єктивність.
4. Націленість автора на самовдосконалення.

5. Структуризація матеріалів, логічність і лаконічність всіх письмових пояснень.
6. Акуратність і естетичність оформлення.
7. Цілісність, тематична завершеність представлених матеріалів.
8. Наочність результатів роботи.
9. Технологічність.

Пропонуємо можливі розділи портфолію.

Розділ 1. Спільні відомості про вчителя

Даний розділ включає матеріали, що відображають досягнення вчителя в різних областях:

- прізвище, ім'я, по батькові, рік народження;
- освіта (що і коли закінчив, отримана спеціальність і кваліфікація за дипломом);
- трудовий і педагогічний стаж роботи в даному ВО;
- підвищення кваліфікації (назва структури, де прослухані курси, рік, місяць, проблематика курсів);
- копії документів, підтверджуючих наявність вчених і почесних звань і ступенів;
- найбільш значимі урядові винагороди, грамоти, листи подяки;
- дипломи різних конкурсів;
- інші документи на розсуд того, хто атестується.

Цей розділ дозволяє судити про процес індивідуального розвитку педагога.

Розділ 2. Результати педагогічної діяльності

В цей розділ поміщаються:

- матеріали про результати освоєння учнями навчальних програм і сформованості у них ключових компетентностей з предмету, що викладається;
- порівняльний аналіз діяльності педагогічного працівника за 3 роки на підставі контрольних зрізів, участі вихованців в шкільних та інших олімпіадах, конкурсах;
- результати проміжної і підсумкової атестації учнів;
- зведення про наявність медалістів;
- відомості про вступ до вузів за фахом і тому подібне.

Матеріали даного розділу повинні давати уявлення про динаміку результатів педагогічної діяльності вчителя, що атестується, за певний період.

Розділ 3. Науково-методична діяльність

В цей розділ поміщаються методичні матеріали, що свідчать про професіоналізм педагога:

- обґрунтування вибору того, хто атестується навчальної програми і комплекту навчально-методичної літератури;

- обґрунтування вибору того, хто атестується використовуваних освітніх технологій;
- обґрунтування вживання тим, хто атестується в своїй практиці тих або інших засобів педагогічної діагностики для оцінки освітніх результатів;
- використання інформаційно-комунікативних технологій в навчальному процесі, технологій навчання дітей з проблемами розвитку і т. п.;
- робота в методичному об'єднанні, співпраця з районним методичним центром, вузами та іншими установами;
- участь в професійних і творчих педагогічних конкурсах;
- участь в методичних і наочних тижнях;
- організація і проведення семінарів, «круглих столів», «майстер-класів і т. п.»;
- проведення наукових досліджень;
- розробка авторських програм;
- написання рукописів кандидатської або докторської дисертації;
- підготовка творчого звіту, реферату, доповіді, статті;
- інші документи.

Розділ 4. Позаурочна діяльність

Розділ містить документи:

- список творчих робіт, рефератів навчально-дослідницьких робіт, проектів, виконаних учнями по предметах;
- список переможців олімпіад, конкурсів, змагань, інтелектуальних марафонів та ін.;
- сценарії позакласних заходів, фотографії і відеокасети із записом проведених заходів (виставки, наочні екскурсії, КВК, брейн-ринги і т. п.);
- програми роботи гуртків і факультативів;
- інші документи.

Розділ 5. Навчально-матеріальна база

В цьому розділі поміщається виписка з паспорту учбового кабінету (при його наявності):

- список словників та іншої довідкової літератури по предметах;
- список наочних посібників (макети, таблиці, схеми, ілюстрації, портрети та ін.);
- наявність технічних засобів навчання (телевізор, відеомагнітофон, музичний центр, діапроектор та ін.);
- наявність комп'ютера та комп'ютерних засобів навчання (програми віртуального експерименту, контролю знань, мультимедійні підручники і т. п.);
- аудіо- і відеопосібники;
- наявність дидактичного матеріалу, збірок завдань, вправ, прикладів рефератів і творів та ін.;

- показники якості навченості учнів;
- інші документи за бажанням вчителя. Основна мета портфоліо — оцінювання роботи вчителя за темою самоосвіти, характеру його діяльності, відстежування творчого і професійного зростання вчителя, сприяння формуванню навиків рефлексії (самооцінки). Структура портфоліо може бути всілякою.

Коментар до портфоліо має бути вдумливим, таким, що відображає власні думки вчителя відносно його діяльності, дає повну картину творчого зростання педагога. Він може бути представлений у вигляді окремого листа читачеві, виступу, короткого параграфа з вираженням своїх думок, пояснювальної записки і так далі.

У документах збираються матеріали, що регламентують роботу педагога (положення про єдиний орфографічний режим, ведення і перевірку зошитів, норми оцінки та ін.).

У творчому досьє представлені збірки різних творчих, проектних, дослідницьких робіт вчителя, опис його авторських методик, розробок, програм; а також дані про основні напрямлення його творчої активності, участі в наукових конференціях, конкурсах, педагогічних читаннях, проходження курсів підвищення кваліфікації; карта творчого зростання та ін.

У діагностиці успішності вчителя містяться результати оцінки і самооцінки педагога: особистості вчителя, педагогічної діяльності, педагогічного спілкування, якості освітнього процесу (аналіз роботи за 3 роки: зрізи знань, підсумки успішності, учбове навантаження вчителя, програмний банк, використання сучасних технологій, результати олімпіад, план розвитку кабінету).

Відгуки включають характеристики відношення педагога до різних видів діяльності, представлені адміністрацією, колегами, батьками, а також самоаналіз діяльності педагога: відгук про творчу роботу, виступ на НПК, педагогічних читаннях, педрадах та ін., рецензія на статтю, методичний бюлетень про проведені відкриті уроки, висновок про якість виконаної роботи (творчої, дослідницької), резюме, підготовлене педагогом, з оцінкою власних професійних досягнень.

Підходи до побудови портфоліо можуть бути всілякими залежно від індивідуальних особливостей вчителя. Важливо, щоб вчитель проаналізував свою роботу, власні успіхи, узагальнив і систематизував педагогічні досягнення, об'єктивно оцінив свої можливості і побачив способи подолання труднощів і досягнення вищих результатів.

